

UKŁAD

między Rzeczpospolitą Polską a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjacielskiej współpracy,

sporządzony w Krakowie dnia 6 października 1991 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 6 października 1991 r. został sporządzony w Krakowie Układ między Rzeczpospolitą Polską a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjacielskiej współpracy o następującej treści:

UKŁAD

między Rzeczpospolitą Polską a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjacielskiej współpracy

Rzeczpospolita Polska oraz Czeska i Słowacka Republika Federacyjna, nazywane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

— zdecydowane nawiązać do wielowiekowej tradycji przyjaźni łączącej oba państwa i ich narody,

- świadome potrzeby solidarności dla zapewnienia swoim narodom godnego miejsca w Europie,
- potwierdzając bezwzględne poszanowanie praw człowieka i jego podstawowych wolności, zasad demokracji i państwa praworządnego, jak również wyrażając przekonanie, że ich przestrzeganie i konsekwentna realizacja stanowią fundament wolności, sprawiedliwości i pokoju,
- przyjmując za punkt wyjścia istotne przemiany polityczne i gospodarcze w Europie oraz bogate doświadczenia państw europejskich,

- przekonane o konieczności rozszerzania i umacniania solidarności na rzecz zjednoczenia Europy oraz ścisłej współpracy regionów,
- przestrzegając prawa międzynarodowego, w szczególności Karty Narodów Zjednoczonych, działając zgodnie z Aktem końcowym Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryską Kartą Nowej Europy oraz innymi dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie,
- dążąc do wszechstronnego rozwoju wzajemnych stosunków i przyjacielskiej współpracy w oparciu o zasady dobrego sąsiedztwa,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Umawiające się Strony będą umacniać przyjacielskie stosunki, solidarność i współpracę oraz pogłębiać wzajemne poszanowanie, zaufanie i zrozumienie. Będą one również wspierać oraz koordynować wysiłki zmierzające do ich pełnego uczestnictwa w instytucjach zintegrowanej Europy.

Artykuł 2

1. Umawiające się Strony w stosunkach wzajemnych kierować się będą prawem międzynarodowym, w szczególności zasadami suwerennej równości, integralności terytorialnej, niezależności politycznej i nieingerencji w sprawy wewnętrzne.

2. Umawiające się Strony potwierdzają określoną w układach międzynarodowych wspólną granicę państwową i jej nienaruszalność. Umawiające się Strony nie mają wobec siebie żadnych roszczeń terytorialnych i również w przyszłości nie będą występować z takimi roszczeniami.

3. Umawiające się Strony stwierdzają, że Układ Monachijski z dnia 29 września 1938 r. był od samego początku nieważny ze wszystkimi wynikającymi z tego następstwami.

Artykuł 3

1. Umawiające się Strony przywiązują szczególne znaczenie do wzajemnych stosunków międzyparlamentarnych.

2. Umawiające się Strony będą regularnie organizować konsultacje na różnych szczeblach w celu zapewnienia rozwoju swych stosunków dwustronnych i maksymalnego zharmonizowania swych stanowisk w kwestiach międzynarodowych, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

3. Konsultacje na szczeblu premierów odbywać się będą w miarę potrzeby, co najmniej raz w roku.

Ministrowie Spraw Zagranicznych spotykać się będą przynajmniej raz w roku na konsultacjach, podczas których oceniają realizację niniejszego układu.

Pozostali ministrowie prowadzić będą okresowe konsultacje.

4. Umawiające się Strony będą w zależności od potrzeb i na podstawie wzajemnego porozumienia tworzyć odpowiednie komisje mieszane.

Artykuł 4

1. Umawiające się Strony będą wszechstronnie wspierać utrzymanie i umocnienie bezpieczeństwa i rozwój wspól-

pracy w Europie w celu stworzenia skutecznego ogólnoeuropejskiego systemu bezpieczeństwa, zwłaszcza zaś bezpieczeństwa regionu, do którego przynależą.

2. Umawiające się Strony działać będą na rzecz umocnienia stabilności w Europie. W drodze obowiązujących i podlegających skutecznej kontroli porozumień będą one dążyć do osiągnięcia takiego stanu sił zbrojnych i uzbrojenia w Europie, aby został on zredukowany do poziomu dostatecznego dla obrony, jednak uniemożliwiającego napaść. Będą również wspólnie działać na rzecz umacniania zaufania na podstawach wielostronnych i dwustronnych.

Artykuł 5

1. Umawiające się Strony będą organizować systematyczne konsultacje na różnych szczeblach w celu koordynacji stanowisk i działań w sprawach bezpieczeństwa i obrony.

2. Jeżeli jedna z Umawiających się Stron uzna, że powstała sytuacja międzynarodowa, która może zagrozić lub naruszyć jej suwerenność, całość terytorialną lub inne żywotne interesy bezpieczeństwa, obie Umawiające się Strony podejmą natychmiastowe konsultacje w sprawie najskuteczniejszego sposobu usunięcia zagrożenia.

3. W razie zbrojnej napaści na jedną z Umawiających się Stron, Umawiające się Strony porozumieją się w sprawie możliwości udzielenia napadniętej Stronie pomocy stosownie do artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych oraz będą czynić wysiłki, aby konflikt został rozwiązany zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych i dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

4. W miarę potrzeby Umawiające się Strony podejmą konsultacje również w przypadku powstania lub trwania sporu lub sytuacji innych niż określone w ustępach 2 i 3 niniejszego artykułu, jeżeli uznają, że zagrożone lub naruszone zostały pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe.

Artykuł 6

Umawiające się Strony będą rozwijać wzajemnie korzystną współpracę w dziedzinie wojskowej na podstawie odrębnych umów między właściwymi ministerstwami.

Artykuł 7

1. Umawiające się Strony będą popierać współpracę na szczeblu Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej, jak również między regionami, województwami, powiatami, miastami i gminami.

2. Umawiające się Strony dążyć będą do szerokiego i skutecznego uspołecznienia wzajemnych stosunków. Stwarzać będą również niezbędne warunki dla rozszerzenia bezpośrednich kontaktów partii i ruchów politycznych, związków zawodowych, kościołów i związków wyznaniowych, fundacji oraz innych stowarzyszeń i organizacji.

3. Umawiające się Strony, ze względu na szczególną rolę młodego pokolenia w kształtowaniu wzajemnych stosunków, stworzą możliwości wszechstronnej współpracy i wymiany młodzieży obu Państw.

Artykuł 8

1. Umawiające się Strony potwierdzają, że osoby należące do czeskiej i słowackiej mniejszości narodowej w Rze-

czypospolitej Polskiej oraz osoby należące do polskiej mniejszości narodowej w Czeskiej i Słowackiej Republice Federacyjnej mają prawo, indywidualnie jak też wspólnie z innymi członkami swej grupy, do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwijania swej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej oraz do rozwijania swej kultury we wszystkich kierunkach, bez jakichkolwiek prób jej asymilacji wbrew ich woli.

Umawiające się Strony respektować będą prawa i wypełniać obowiązki dotyczące mniejszości narodowych zgodnie ze standardami międzynarodowymi, w szczególności europejskimi.

2. Umawiające się Strony oświadczają, że osoby wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu mają prawo indywidualnie jak też wspólnie z innymi członkami swej grupy:

- swobodnie posługiwać się swoim językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznym i — obok potrzeby znajomości języka urzędowego lub języków urzędowych danego Państwa — posługiwać się językiem ojczystym w urzędach państwowych, zgodnie z prawem krajowym;
- mieć dostęp do informacji w języku ojczystym, jej rozpowszechniania i wymiany;
- mieć odpowiednie możliwości nauczania swego języka ojczystego i nauki w swoim języku ojczystym;
- zakładać i utrzymywać własne instytucje, organizacje i stowarzyszenia gospodarcze, oświatowe, kulturalne i religijne.

3. Przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą osobistego wyboru każdego obywatela. Z wyboru tego nie mogą wynikać żadne niekorzystne następstwa.

4. Przynależność do mniejszości narodowej nie zwalnia obywatela z obowiązku lojalnego postępowania wobec swego Państwa, przestrzegania jego przepisów prawnych i korzystania ze swoich praw zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 9

Umawiające się Strony będą popierać osobiste kontakty obywateli obydwu Państw. W tym celu zobowiązują się stworzyć stosowne warunki swobodnego ruchu dla swych obywateli. W szczególności będą popierać wszechstronny rozwój kontaktów grupowych i indywidualnych oraz różnych form bezpośredniej współpracy społecznej i gospodarczej w rejonach przygranicznych.

Artykuł 10

Umawiające się Strony uważają, że jednym z podstawowych warunków postępu społecznego jest rozwój współpracy gospodarczej. Dla osiągnięcia tego postępu konieczny jest wspólny wysiłek społeczności międzynarodowej, mający na celu przekształcenie kontynentu europejskiego w obszar wspólnego dobrobytu.

Artykuł 11

1. Umawiające się Strony rozwijać będą wzajemnie korzystną współpracę gospodarczą i finansową, w tym także współpracę między regionami. Będą przyczyniać się do bezpośredniej współpracy między podmiotami gospodarczymi Umawiających się Stron.

2. Umawiające się Strony dążyć będą do rozszerzania i doskonalenia współpracy w dziedzinie transportu kolejowego, lotniczego, drogowego, morskiego i rzeczno-

3. Umawiające się Strony zwiększą ilość przejść granicznych.

4. Rzeczpospolita Polska potwierdza prawo dostępu Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej do Morza Bałtyckiego.

5. Umawiające się Strony będą dążyć do usprawnienia i rozszerzenia wzajemnych usług pocztowych i telekomunikacyjnych zgodnie z europejskimi i międzynarodowymi normami technicznymi oraz popierać bezpośrednią przygraniczną łączność telekomunikacyjną.

6. Szczegółowe uregulowania współpracy w dziedzinie gospodarki, finansów, handlu, transportu i łączności nastąpią w oddzielnych umowach, zawieranych przez Umawiające się Strony, dostosowanych do powstającego jednolitego ekonomicznego organizmu europejskiego.

Artykuł 12

1. Umawiające się Strony będą ściśle współdziałać w dziedzinie ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Będą stwarzać warunki dla stałej poprawy jakości środowiska, w tym w szczególności wód, powietrza, gleb i lasów oraz fauny i flory, zwłaszcza w strefach przygranicznych. Będą one wspólnie zapobiegać zanieczyszczeniom transgranicznym i dążyć do ich zmniejszenia i likwidacji.

Umawiające się Strony będą współdziałać i wzajemnie udzielać sobie pomocy w celu zapobiegania i zwalczania nadzwyczajnych zanieczyszczeń i zagrożeń środowiska. Będą współpracować przy wprowadzaniu i rozwoju technologii ekologicznie czystych.

2. Umawiające się Strony będą uczestniczyć w opracowywaniu i realizacji skoordynowanej strategii ochrony środowiska naturalnego na skalę międzynarodową, w szczególności europejską.

3. Szczegółowe zasady współpracy w dziedzinie ochrony środowiska będą regulowane odrębnymi umowami.

Artykuł 13

Umawiające się Strony są jednomyślne w tym, że w jednoczącej się Europie konieczna jest koordynacja polityki planowania przestrzennego, zwłaszcza między bezpośrednio ze sobą sąsiadującymi państwami. Dlatego będą one współpracować ze sobą na wszystkich poziomach przy przygotowywaniu prognoz terytorialnych i planów przestrzennych, których zakres przekracza wspólną granicę.

Artykuł 14

1. Umawiające się Strony będą popierać i ułatwiać wzajemną współpracę naukową i techniczną. W tym celu zawierają będą stosowne umowy i podejmować wspólne przedsięwzięcia w celu ich realizacji.

2. Umawiające się Strony będą popierać inicjatywy uczonych i instytucji badawczych, zmierzające do dynamicznego, harmonijnego i szerokiego rozwoju tej współpracy.

3. Umawiające się Strony będą popierać intensywną wymianę informacji i dokumentacji naukowo-technicznej, a także ułatwiać dostęp do instytutów naukowo-badawczych, archiwów, bibliotek i podobnych instytucji.

Artykuł 15

1. Umawiające się Strony rozwijać będą współpracę w dziedzinie kultury, nauki i szkolnictwa.

Na podstawie umów i programów rozszerzać będą wymianę we wszystkich dziedzinach i na wszystkich szczeblach, będą popierać współpracę między twórczymi oraz innymi instytucjami i organizacjami kulturalnymi, jak również bezpośrednio kontakty między artystami.

2. Umawiające się Strony będą rozszerzać i popierać współpracę między wszystkimi rodzajami szkół i uczelni oraz między instytutami badawczymi i ich jednostkami, zarówno poprzez wymianę studentów, stypendystów, nauczycieli i pracowników naukowych, jak również poprzez wspólne prace badawcze.

3. Umawiające się Strony będą popierać nauczanie języka polskiego w Czeskiej i Słowackiej Republice Federalcyjnej oraz języków czeskiego i słowackiego w Rzeczypospolitej Polskiej w szkołach i uczelniach oraz poza systemem szkolnym.

4. Umawiające się Strony będą nawzajem uznawać dokumenty o ukończeniu szkół i studiów wyższych, zgodnie z odpowiednimi umowami.

Artykuł 16

Umawiające się Strony będą czynić wysiłki na rzecz zachowania dóbr i zabytków kulturalnych drugiej Umawiającej się Stronie na swym terytorium.

Artykuł 17

1. Umawiające się Strony będą popierać każdy wysiłek zmierzający do obiektywnego wzajemnego poznania się i porozumienia.

2. Umawiające się Strony będą ułatwiać swobodny wzajemny przepływ informacji o życiu społecznym, politycznym, gospodarczym, kulturalnym, naukowym i innym drugiej Umawiającej się Stronie, w szczególności zapewnią obiektywną informację o drugiej Umawiającej się Stronie w procesach nauczania i wychowania młodzieży, w tym w podręcznikach szkolnych.

3. Umawiające się Strony będą popierać współpracę w dziedzinie środków masowego przekazu, w szczególności radia i telewizji.

Artykuł 18

1. Umawiające się Strony popierać będą wszechstronną współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia, higieny sanitarnej, w szczególności w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób cywilizacyjnych, zakaźnych i innych.

2. Umawiające się Strony będą współpracować w celu wzajemnego udzielania sobie pomocy przy klęskach żywiołowych i ciężkich wypadkach.

3. Umawiające się Strony dążyć będą do jak najściślejszej współpracy w dziedzinie ubezpieczeń i opieki społecznej.

Artykuł 19

Umawiające się Strony będą popierać współpracę w dziedzinie wychowania fizycznego, sportu i turystyki.

Artykuł 20

1. Umawiające się Strony będą na podstawie odrębnych umów współpracować w dziedzinie prawa.

2. Umawiające się Strony współpracować będą w szczególności w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, terroryzmu, nielegalnego handlu narkotykami oraz nielegalnego przewożenia przez granice dóbr kulturalnych i historycznych. Nielegalnie wywiezione dobra kulturalne zostaną zwrócone drugiej Umawiającej się Stronie.

Artykuł 21

Niniejszy układ nie jest skierowany przeciwko państwom trzecim. Nie narusza on praw i zobowiązań, wynikających z ważnych umów dwustronnych i wielostronnych, zawartych przez Umawiające się Strony z innymi Państwami.

Artykuł 22

W dniu wejścia w życie niniejszego układu traci moc Układ między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej, podpisany w Warszawie w dniu 1 marca 1967 r.

Artykuł 23

1. Niniejszy układ podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi jak najszybciej w Pradze.

2. Niniejszy układ zostaje zawarty na okres 15 lat. Po tym terminie jego ważność ulega przedłużaniu na okresy pięcioletnie, jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie go w drodze notyfikacji najpóźniej na rok przed upływem danego okresu obowiązywania.

Sporządzono w Krakowie dnia 6 października 1991 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i czeskim, przy czym obydwa teksty mają jednakową moc.

Za
Rzeczpospolitą Polską
L. Wałęsa

Za Czeską i Słowacką
Republikę Federacyjną
V. Havel

Po zaznajomieniu się z powyższym układem w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 17 marca 1992 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Ludowej: *L. Wałęsa*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*